

Sygn. akt VII U 1265/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia del. Zuzanna Drukała

protokolant: sekretarz sądowy Patrycja Pilec

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2021 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy T. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania T. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

z dnia 16 lipca 2019 r., znak (...)

I. oddala odwołanie.

II. zasądza od odwołującego się T. W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 1265/20

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 marca 2021 r.

Decyzją z dnia 16 lipca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. ustalił, iż w stosunku do T. W. od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 1 maja 2016 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy powołał się na treść art. 11, art. 13 oraz art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady WE 883/2004 i wskazał, że po przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym pismem z dnia 24 sierpnia 2015 r. ustalono dla T. W. litewskie ustawodawstwo jako właściwe w okresie od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 31 października 2014 r., od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 28 lutego 2015 r. oraz od dnia 1 kwietnia 2015 r. do dnia 31 października 2015 r., a także polskie w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 31 stycznia 2015 r. O fakcie tym został poinformowany zarówno wnioskodawca, jak i litewska instytucja ubezpieczeniowa. W dalszej korespondencji z ZUS litewska instytucja przesłała wydaną dla T. W. decyzję o anulowaniu wydanego formularza A1 i wskazała, że w okresie zatrudnienia w (...) (...), tj. od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 31 października 2014 r. właściwym jest ustawodawstwo polskie. Instytucja litewska poinformowała również, że po przeprowadzeniu kontroli w (...) ustalono, że firma ta nie prowadzi na Litwie żadnej działalności i wobec pracowników tej firmy za okres obowiązywania umów o pracę, należy stosować polskie ustawodawstwo (w przypadku T. W. w okresie od dnia 1 listopada 2014 r. do

dnia 1 marca 2015 r.). Za okres od dnia 2 marca 2015 r. do dnia 1 maja 2016 r. zgodnie z informacjami przekazanymi przez instytucję litewską zastosowanie ma również ustawodawstwo polskie.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. W. wniósł o jej zmianę poprzez ustalenie, że w okresie od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 1 maja 2016 r. podlega ustawodawstwu litewskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Odwołujący się podniósł, że faktycznie wykonywał pracę na Litwie, w związku z tym były również odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne i podatki. Odwołujący się wskazał, że za okres od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. wystawiono wobec niego zaświadczenie A1 nr (...).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniósł o oddalenie odwołania, argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, a także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Bezsporne jest, że T. W. prowadzi na terenie Polski działalność gospodarczą.

Sąd ustalił następujące fakty:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. w piśmie z dnia 2 lutego 2012 r. ustalił dla odwołującego się ustawodawstwo litewskie jako właściwe od dnia 16 stycznia 2012 r. O ustaleniu ustawodawstwa polskiego została poinformowana litewska instytucja ubezpieczeniowa, która przesała formularz A1 wystawiony wobec T. W. na okres od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. Dnia 28 lipca 2015 r. T. W. złożył kolejny wniosek o ustalenie ustawodawstwa właściwego. Na podstawie przedłożonych przez odwołującego się dokumentów ZUS Oddział w K. pismem z dnia 24 sierpnia 2015 r. ustalił dla niego ustawodawstwo litewskie jako właściwe w okresie od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 31 października 2014 r. z tytułu zatrudnienia w (...) (...) oraz w okresach od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 28 lutego 2015 r. i od dnia 1 kwietnia 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. z tytułu zatrudnienia w (...), a w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 31 marca 2015 r. ustalił ustawodawstwo polskie jako właściwe z uwagi na fakt, że z tytułu zatrudnienia w (...) w tym okresie odwołujący się wykonywał pracę na terenie Polski. Ustalenia te miały charakter tymczasowy. Pismo zostało doręczone zarówno odwołującemu się, jak i litewskiej instytucji ubezpieczeniowej.

W odpowiedzi na powyższe tymczasowe ustalenie ustawodawstwa właściwego litewska instytucja ubezpieczeniowa przesała do organu rentowego postanowienie z dnia 14 października 2015 r. w sprawie ustalenia właściwego ustawodawstwa T. W.. Z postanowienia tego wynikało, że zaświadczenie A1 nr (...) wydane T. W. zostało anulowane, a także postanowiono, że w okresie obowiązywania umowy T. W. z (...) (...) zastosowanie ma ustawodawstwo polskie. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że Państwowa Inspekcja Pracy Republiki Litewskiej dnia 18 lutego 2010 r. przeprowadziła kontrolę działalności (...) (...) na Litwie i wykazała, że firma ta nie prowadzi żadnej działalności na Litwie, natomiast zatrudnieni przez nią obywatele Rzeczypospolitej Polskiej nigdy faktycznie nie pracowali na terytorium Republiki Litewskiej. Zażalenie na to postanowienie zostało odrzucone, o czym litewska instytucja ubezpieczeniowa poinformowała ZUS Oddział w K. pismem z dnia 11 grudnia 2015 r.

Pismem z dnia 27 października 2015 r. organ rentowy poinformował odwołującego się oraz litewską instytucję ubezpieczeniową o ustaleniu polskiego ustawodawstwa jako właściwego w okresie od dnia 16 stycznia 2012 r. do dnia 31 października 2014 r. i litewska instytucja ubezpieczeniowa nie wyraziła sprzeciwu wobec tych ustaleń. Natomiast pismem z dnia 9 grudnia 2015 r. sprzeciwiła się ustaleniu ustawodawstwa litewskiego jako właściwego wobec okresu zatrudnienia T. W. w (...), stwierdzając, że właściwe powinno być w tym okresie ustawodawstwo Rzeczypospolitej Polskiej. Sprzeciw co do stosowania ustawodawstwa polskiego w stosunku do pracowników m.in. (...) został również wyrażony w piśmie litewskiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 26 stycznia 2016 r., gdzie wskazano wprost, że pracownicy tej spółki – obywatele Rzeczypospolitej Polskiej – w rzeczywistości nie wykonują żadnych czynności, sama zaś spółka nie prowadzi żadnej działalności na terenie Republiki Litewskiej.

Dowód: pisma kierowane przez ZUS do litewskiej instytucji ubezpieczeniowej oraz pisma litewskiej instytucji ubezpieczeniowej przesyłane do ZUS; postanowienie litewskiej instytucji ubezpieczeniowej z 14 października 2015 r.

uchylające zaświadczenie A1 i ustalające ustawodawstwo polskie wraz z pismem informującym o odrzuceniu zażalenia na to postanowienie - w aktach rentowych.

Powyższe fakty Sąd ustalił na podstawie dokumentów odzwierciedlających korespondencję prowadzoną przez polski i litewski organ ubezpieczeniowy, które to dokumenty zostały uznane przez Sąd za wiarygodne w całości. Sąd nie uznał za wiarygodne dokumentów przedstawianych przez odwołującego się na okoliczność wykonywania pracy na terenie Republiki Litewskiej, podobnie jak nie uznał za wiarygodne w całości zeznań odwołującego się, jako że dowody te pozostawały w sprzeczności z ustaleniami litewskiej instytucji ubezpieczeniowej oraz litewskich organów kontrolnych, wynikających z pism przesyłanych przez tę instytucję do ZUS Oddział w K.. Z wiarygodnych dokumentów wynika bowiem, że zarówno (...) (...), jak i (...) nie prowadzą faktycznej działalności na terenie Republiki Litewskiej, a zatrudnieniu w tych spółkach obywatele Rzeczypospolitej Polskiej nie wykonują żadnych czynności. Z kolei zaświadczenie A1 nr (...), przedkładane przez odwołującego się, zostało anulowane.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu.

Od dnia 1 maja 2010 r., kwestię ustalenia obowiązku ubezpieczeń społecznych dla osób wykonujących pracę na terytorium członkowskim Unii normują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 200 z 7 czerwca 2004r.) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Należy zwrócić uwagę na stanowisko Sądu Najwyższego, przedstawione w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 r. (sygn. akt II UK 333/12), iż nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.) dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyżej powołanego wyroku, wskazał prawidłową drogę postępowania w sytuacji wystąpienia wątpliwości co do faktycznego wykonywania pracy na terytorium innego państwa członkowskiego.

Sąd Najwyższy podkreślił, iż wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Zastosowanie znajduje również decyzja Nr (...) Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu i concyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. U. UE C 106 z 24 kwietnia 2010 r.). Poinformowanie więc przez osobę wykonującą pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, wymaga - ze względu na zaistnienie czynnika ponadkrajowego w ubezpieczeniu społecznym - zastosowania procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych, przewidzianej w przepisach art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Informacja, o której mowa, jest podstawą do niezwłocznego, lecz tylko wstępnego i tymczasowego ustalenia dla niej ustawodawstwa właściwego, stosownie do zasad kolizyjnych ustalonych w art. 13 rozporządzenia podstawowego. O tymczasowym określeniu prawa, według którego obejmuje się tę osobę ubezpieczeniem społecznym, instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy informuje wyznaczone instytucje państwa, w którym wykonywana jest praca.

Od tej chwili biegnie termin dwu miesięcy, w czasie których przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji może poinformować instytucję miejsca zamieszkania o niemożności zaakceptowania ustalonego ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii. Gdy to nie nastąpi, tymczasowe określenie ustawodawstwa staje się ostateczne.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowego postępowania, należy stwierdzić, iż zaskarżona decyzja jest prawidłowa. ZUS Oddział w K. zwrócił się do litewskiego organu ubezpieczeniowego z informacją o ustaleniu ustawodawstwa litewskiego dla odwołującego się w okresie od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 31 października 2014 r. z tytułu zatrudnienia w (...) (...) oraz w okresach od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 28 lutego 2015 r. i od dnia 1 kwietnia 2015 r. do dnia 31 października 2015 r. z tytułu zatrudnienia w (...), a w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 31 marca 2015 r. ustalił ustawodawstwo polskie jako właściwe z uwagi na fakt, że z tytułu zatrudnienia w (...) w tym okresie odwołujący się wykonywał pracę na terenie Polski. Dokonał zatem poinformowania wyznaczonych instytucji państwa, w których wykonywana jest praca o tymczasowym określeniu prawa, według którego obejmuje odwołującego się ubezpieczeniem społecznym. W wyniku zastosowania powyższej procedury, litewska instytucja ubezpieczeniowa w przewidzianym, dwumiesięcznym terminie zgłosiła swoje wątpliwości wobec ustalenia litewskiego ustawodawstwa. Na skutek toczącego się postępowania wyjaśniającego litewska instytucja ubezpieczeniowa anulowała wydane T. W. zaświadczenie A1 i ustaliła, że w stosunku do niego w okresach zatrudnienia w (...) (...) oraz (...) ma zastosowanie ustawodawstwo polskie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzyskał również informację od litewskiej instytucji ubezpieczeniowej, iż kontrola w firmach (...)i(...)(...) wykazała, że firmy te nie prowadzą na Litwie żadnej działalności, a zatrudnieni przez nie obywatele Polski faktycznie nie pracują na terytorium Litwy. Z kolei tymczasowe ustalenie ustawodawstwa polskiego w okresie od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 31 marca 2015 r. nie zostało zakwestionowane przez litewską instytucję ubezpieczeniową.

Jak wskazano w powyższych rozważaniach, ZUS nie jest właściwy do oceny stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim, a stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa. Ponieważ litewska instytucja ubezpieczeniowa ustaliła, że odwołujący się nie podlega tamtejszemu ustawodawstwu z uwagi na brak faktycznego wykonywania pracy w ramach zatrudnienia w (...) (...) oraz (...), to Zakład Ubezpieczeń Społecznych był takimi ustaleniami związany.

Z powyższych względów rozstrzygnięcie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. Sąd uznał za prawidłowe, a zatem orzeczono jak w punkcie I wyroku, w myśl powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty te złożył się koszt zastępstwa procesowego w wysokości ustalonej zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.